

психологічного насильства. Визначення такого механізму спростить збирання доказової інформації для притягнення кривдників до відповідальності.

Список використаних джерел

1. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07 груд. 2017 р. № 2229-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 18.11.2023).

2. Дії поліції. *Портал МВС*. URL: <https://mvs.gov.ua/activity/domestic-violence/police-actions>.

4. Психологічне насильство. *EdEra*. 2014-2019. URL: <https://nonviolence.ed-era.com/psychological-violence>

5. «Ти нічого не досягнеш без мене». Що таке психологічне насильство і як його довести. *Розірви Коло*. 2019. URL: <https://rozirvykolo.org/korysni-materialy/ti-nihogo-ne-dosyagnech-bez-mene-sho-take-psiulohihne-nasilstvo-i-yak-yogo-dovesti> (дата звернення: 18.11.2023).

Дарина ВІТЮК,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 2

Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

кандидат юридичних наук, доцент

професор кафедри поліцейського права

Національної академії внутрішніх справ

Яніна КВІТКА

СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО В СІМ'Ї

Сім'я як основа соціального середовища, має велике значення для становлення та розвитку особи, особливо дитини і її психіки. Вплив відносин між членами сім'ї є одним із чинників впливу на індивідуальність неповнолітнього. Домашнє насильство дисфункціонує відносини, які є головною цінністю в суспільстві.

Розрахунки, проведені Інститутом демографії і соціальних досліджень на замовлення Фонду народонаселення ООН, говорять про те, що щорічно 1,1 млн українок стикаються з фізичною та сексуальною агресією в сім'ї, і більшість з них мовчать. А за статистикою Всесвітньої організації охорони здоров'я, 38 % вбивств жінок у світі – справа рук їх партнерів. У деяких країнах ця цифра

наближається до 70%. Одна з чотирьох жінок земної кулі упродовж усього життя страждає від сексуального насильства [3].

Відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» домашнє насильство поділяється на: фізичне, сексуальне, психологічне та економічне [1].

Варто виділити сексуальне насильство, як більш жорстоку форму домашнього насильства, яке може спричинити не тільки фізичний, а й психологічний вплив на жертву. Сексуальне насильство - форма домашнього насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності [1].

Сексуальне насильство може проявлятися у: зґвалтування, у тому числі «зґвалтування у шлюбi»; примушування до небажаних статевих стосунків; торкання до інтимних частин тіла без згоди особи; примушування спостерігати за статевим актом між іншими людьми (у тому числі дивитися порнопродукцію); примушування до статевого акту з третьою особою; примушування до заняття проституцією тощо.

Кримінальна відповідальність за такі діяння передбачена розділом IV Кримінального кодексу України: «Злочини проти статевої свободи і недоторканності». Також статті 289 Цивільного кодексу України зазначено, що фізична особа має право на особисту недоторканність, що вона не може бути піддана катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує її гідність, поводженню чи покаранню [2]. Існує досить багато нормативно-правових актів, де що забороняють вчиняти дії жорстокого характеру щодо людини, незалежно від статі, віку тощо.

Протидія домашньому насильству - система заходів, що здійснюються органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, а також громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, та спрямовані на припинення домашнього насильства, надання допомоги та захисту постраждалій особі, відшкодування їй завданої шкоди, а також на належне розслідування випадків домашнього насильства, притягнення до відповідальності кривдників та зміну їхньої поведінки [1].

Постраждалі від сексуального насильства, зокрема зґвалтування, потребують негайної медичної допомоги, проведення

судово-медичної експертизи та консультацій, так само як і довготривалого психологічного нагляду з боку делікатного, добре навченого професійного персоналу. Звідси потреба заснування компетентних, легкодоступних кризових центрів допомоги жертвам сексуального насильства. Робоча група з питань боротьби з насильством стосовно жінок та домашнім насильством Ради Європи рекомендує мати один такий центр на 200 000 мешканців [3].

Установи і заклади охорони здоров'я під час здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству зобов'язані повідомляти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про виявлення ушкоджень, що могли виникнути внаслідок вчинення домашнього насильства, а в разі виявлення ушкоджень у дитини - також службу у справах дітей, інформувати постраждалих осіб про заходи та соціальні послуги, якими вони можуть скористатися.

Держава через органи опіки і піклування, служби у справах дітей, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді у порядку, встановленому законодавством, надає дитині та особам, які піклуються про неї, необхідну допомогу у запобіганні та виявленні випадків жорстокого поводження з дитиною, передачі інформації про ці випадки для розгляду до відповідних уповноважених законом органів для проведення розслідування і вжиття заходів щодо припинення насильства.

Враховуючи вище зазначене, можна зробити висновок, що запобігання та протидію сексуальному домашньому насильству потребує серйозних кроків з боку держави. Для цього потрібне постійне вдосконалення законодавства, прийняття нових дієвих програм і стратегій, проведення досліджень щодо причин виникнення домашнього насильства, впровадження в закладах освіти програм щодо профілактики насильства і реагування на його випадки, постійний контроль з боку правоохоронних органів та медичних установ.

Список використаних джерел

1. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 7 грудня 2017 р. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Лист Міністерства освіти і науки України від 18.05.2018 р. № 1/11-5480 «Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству».